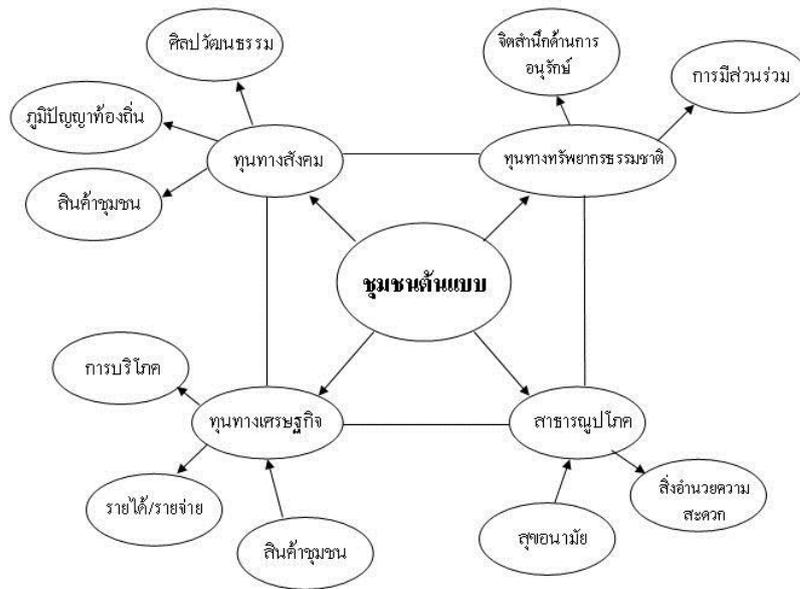

บทที่ 1

บทนำ

องค์ประกอบของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ปัญหาที่ทำวิจัยและความสำคัญของปัญหา

บุญเลิศ (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะการท่องเที่ยวนำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสามารถนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาช่วยแก้ไขสถานะการขาดดุลชำระหนี้เงินของประเทศที่สืบเนื่องมาจากการขาดดุลการค้า ส่วนการท่องเที่ยวภายในประเทศก็ช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนผลิตสินค้าและบริการต่างๆ อันเป็นการช่วยสร้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ทุกระดับอาชีพ นอกจากนี้คุณค่าทางการศึกษาและสุขภาพจิตที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการท่องเที่ยวยังเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ยากจะหาได้จากกิจกรรมอื่น จึงต้องให้ความสนใจพัฒนาและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศของเรามากที่สุด และนำรายได้จากการท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศของเรามากที่สุด และนำรายได้จากการท่องเที่ยวไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization-WTO) ได้พยากรณ์ไว้ว่าในปี ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) จะมีนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000

ล้านคน และก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 60 ล้านล้านบาท พร้อมทั้งคาดการณ์ต่อไปอีกว่า ในปี ค.ศ.2020 (พ.ศ.2563) จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,600 ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 100 ล้านล้านบาท (World Tourism Organization,1993)

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม เป็นผลให้มีวันทำงานและวันพักผ่อนแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ดังนั้น การดำรงชีวิตของมนุษย์จำต้องมีทั้งการประกอบอาชีพ (Occupation) เพื่อเลี้ยงชีพควบคู่ไปกับนันทนาการ (Recreation) เนื่องจากการประกอบอาชีพของมนุษย์ก่อให้เกิดความเครียด จึงต้องมีนันทนาการเพื่อผ่อนคลายความเครียดในยามว่าง (Leisure Time) ซึ่งนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่นิยมกันมากในหมู่มนุษย์ระหว่างยามว่างก็คือ การท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะมนุษย์ระหว่างยามว่างก็คือ การท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีสัญชาตญาณอยากรู้อยากเห็นสิ่งแปลกใหม่ และต้องการหาความรู้และประสบการณ์จึงมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการเหล่านี้ โดยมีแรงกระตุ้นที่สำคัญอยู่ 4 ด้านคือ แรงกระตุ้นทางด้านกายภาพ (Physical Motivation) แรงกระตุ้นด้านวัฒนธรรม (Culture Motivation) แรงกระตุ้นด้านส่วนตัว (Personal Motivation) แรงกระตุ้นด้านสถานภาพและชื่อเสียง (Prestige and Status Motivation)

นับเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้การท่องเที่ยวของโลกเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization-WTO) เป็นผู้ประสานงานด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศภายใต้การสนับสนุนขององค์การสหประชาชาติ มีสำนักงานใหญ่ขององค์การการท่องเที่ยวโลกตั้งอยู่ที่กรุงเมตริก ประเทศสเปน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยว ให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ อำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ทำให้เกิดความสะดวกสบายและมีเสรีภาพในการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก

การท่องเที่ยวจะต้องมีการเดินทางโดยสมัครใจเป็นการชั่วคราว โดยมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ ซึ่งวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของการท่องเที่ยวนั้น Douglas Foster ได้เขียนไว้ในหนังสือ “Travel and Tourism Management” ว่าความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเดินทางพอแบ่งออกได้เป็น 9 อย่าง คือ

การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด (Holiday-Mass Popular Individual) การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (Cultural Religion) การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational) การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและความบันเทิง (Sport and Recreation) การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (Historical and Special Interests) การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก (Hobbies) การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (Visiting Friend/Relation) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business) การท่องเที่ยวเพื่อประชุมสมมนา (Conference Congress)

การท่องเที่ยวตามการจัดการ สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจและปริมาณของนักท่องเที่ยวเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงการจัดการผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

2. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับ

ผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม และมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 รูปแบบ คือ

(1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดี และมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

(2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีชีวิตในชนบท เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ซึ่งกำลังได้รับความนิยมอย่างสูง ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ คำๆ นี้ถูกแปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Eco-tourism” ซึ่งเป็นคำที่ผสมกันระหว่างคำว่า “Ecology” หรือนิเวศวิทยา อันหมายถึงศาสตร์ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม กับคำว่า “Tourism” หรือ การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง เดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพื้นที่ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น” (ศุภยวีจัยปาไม้, 2541)

ที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าแม้ปัจจุบันจะยังไม่สามารถสรุปคานิยามของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นมาตรฐานในประชาคมโลกได้ แต่นักวิชาการส่วนใหญ่ก็มีมุมมองและความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น แท้จริงแล้วก็คือการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า Nature tourism หรือ Nature-based tourism หรือ Nature-oriented tourism ลักษณะหนึ่งที่แตกแขนงออกมาเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติเฉพาะกลุ่ม โดยคนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” หรือ “Eco-tourist” การแตกแขนงดังกล่าวก่อให้เกิดตลาดเฉพาะที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ขึ้นในช่วงเวลาที่กระแสความตระหนักในปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วโลกมีความเข้มข้นและขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงปลายทศวรรษ 1980

ในระยะเริ่มแรกของกระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มักเป็นกลุ่มของนักอนุรักษ์ที่ประสงค์จะเดินทางท่องเที่ยวและดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ไปพร้อมๆ กัน ภายหลังจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทิศทางการพัฒนาเริ่มขยายครอบคลุมตลาดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ๆ ไม่เฉพาะกลุ่มที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อกระทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เท่านั้น แต่ขยายไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อศึกษาเรียนรู้และสัมผัสธรรมชาติทั่วไปด้วย (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ขอนแก่น 2546 <http://www.esanenvi-net/main/main.htm>)

อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ชุมชน ครัวเรือนกว่า การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น เป็นผลทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากผลของการอนุรักษ์ สืบทอด รักษาไว้ซึ่งมรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นแล้ว ถูกนำมาแปลงเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ดังนั้น การบริโภค การใช้สอยอย่างรู้คุณค่า ใช้ ประโยชน์ให้ยั่งยืนได้ ชุมชนครัวเรือนกว่าเป็นสำคัญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเรียนรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้อง หรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นต่างๆ ความรู้เหล่านี้สอนให้เด็กเคารพผู้ใหญ่ มีความกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ และผู้มีพระคุณ มีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันข้าวของของตน ให้แก่ผู้อื่น ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่มีคุณธรรม สอนให้คนเป็นคนดี สอนให้คนเคารพธรรมชาติ รู้จักพึ่งพาอาศัยธรรมชาติโดยไม่ทำลาย ให้เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคนที่ล่วงลับไปแล้ว

ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นความรู้เรื่องการทำมาหากิน เช่น การจับปลา การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้า ทอเสื่อ การสานตะกร้าและเครื่องใช้ด้วยไม้ไผ่ ด้วยหวาย การทำเครื่องปั้นดินเผา การทำ เครื่องมือทางการเกษตร นอกจากนั้น ยังมีศิลปะดนตรี การฟ้อนรำ และการละเล่นต่างๆ การรักษาโรคด้วย วิธีต่างๆ เช่น การใช้ยาสมุนไพร การนวด เป็นต้น ภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นความรู้ความสามารถที่บรรพบุรุษได้ สร้างสรรค์ และถ่ายทอดมาให้เรา มีวิธีการหลายอย่างที่ทำให้ความรู้เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่สังคมปัจจุบัน ด้วย การอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ดีงามไว้ การฟื้นฟู คือ การรื้อฟื้นสิ่งที่ดีงามที่หายไป เลิกไป หรือ กำลังจะเลิก ให้กลับมาเป็นประโยชน์ เช่น การรื้อฟื้นดนตรีไทย การประยุกต์ คือ การปรับ หรือการ ผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ให้เหมาะสมกับสมัยใหม่ เช่น การใช้ยาสมุนไพรใน โรงพยาบาล ประสานกับการรักษาสมัยใหม่ การทำพิธีบวชต้นไม้ เพื่อให้คนร่วมมือกันอนุรักษ์ป่า

แนวคิดเรื่องความสมดุลของชีวิต เป็นแนวคิดพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน การแพทย์แผนไทย หรือที่เคยเรียกกันว่า การแพทย์แผนโบราณนั้นมีหลักการว่า คนมีสุขภาพดีเมื่อร่างกายมีความสมดุลระหว่าง ธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ คนเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะธาตุขาดความสมดุล จะมีการปรับธาตุ โดยใช้ยาสมุนไพรหรือวิธีการอื่นๆ คนเป็นไข้ตัวร้อน หมอยาพื้นบ้านจะให้ยาเย็นเพื่อลดไข้ เป็นต้น

การดำเนินชีวิตประจำวันก็เช่นเดียวกัน ชาวบ้านเชื่อว่าจะต้องรักษาความสมดุลในความสัมพันธ์ สามด้าน คือ ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านในชุมชนความสัมพันธ์ที่ดี มีหลักเกณฑ์ ที่บรรพบุรุษได้สั่งสอนมา เช่น ลูกควรปฏิบัติอย่างไรกับพ่อแม่ กับญาติพี่น้อง กับผู้สูงอายุ คนเฒ่าคนแก่ กับ เพื่อนบ้านพ่อแม่ควรเลี้ยงดูลูกอย่างไร ความเอื้ออาทรต่อกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะในยาม ทุกข์ยากหรือมีปัญหา ใคร มีความสามารถพิเศษก็ใช้ความสามารถนั้นช่วยเหลือผู้อื่น เช่น บางคนเป็นหมอยา ก็ช่วยดูแลรักษาคนเจ็บป่วยไม่สบายโดยไม่คิดค่ารักษา มีแต่เพียงการยกครูหรือการรำลึกถึงครูบาอาจารย์ ที่ประสพวิชามาให้เท่านั้น หมอยาต้องทำมาหากินโดยการทำนาทำไร่ เลี้ยงสัตว์เหมือนกับชาวบ้านอื่นๆ บางคนมีความสามารถพิเศษด้านการทำมาหากิน ก็ช่วยสอนลูกหลานให้มีวิชาไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคนในครอบครัวในชุมชน มีกฎเกณฑ์เป็นข้อปฏิบัติและข้อห้ามอย่างชัดเจน มีการแสดงออกทาง ประเพณี พิธีกรรมและกิจกรรมต่างๆ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

ความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ผู้คนสมัยก่อนพึ่งพาอาศัยธรรมชาติแทบทุกด้าน ตั้งแต่อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรควิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่พัฒนาก้าวหน้าเหมือนทุกวันนี้ ยัง ไม่มีระบบการค้าแบบสมัยใหม่ ไม่มีตลาด คนไปจับปลาล่าสัตว์ เพื่อเป็นอาหารไปวันๆ ตัดไม้เพื่อสร้างบ้าน และใช้สอยตามความ จำเป็นเท่านั้น ไม่ได้ทำเพื่อการค้า ชาวบ้านมีหลักเกณฑ์ในการใช้สิ่งของในธรรมชาติ ไม่ตัดไม้อ่อน ทำให้ต้นไม้ในป่าขึ้นแทนต้นที่ถูกตัดไปได้ตลอดเวลา ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จะทำให้เกิดมิติใน

การอนุลักษณะ หวงแหวน ปกป้องความเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามต่างๆ ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนตามมามากมาย

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.2 เพื่อส่งเสริม พัฒนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเที่ยวท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.3 เพื่อทำให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ประเภทของการวิจัย งานวิจัยประยุกต์

4. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย ศิลปะ-วัฒนธรรม

5. คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

- 5.1 ศิลปะ
- 5.2 วัฒนธรรม
- 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ชุมชนที่มี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดขอนแก่น

7. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

- 7.1 ศิลปะ หมายถึง ผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ให้ปรากฏ ซึ่งสุนทรีย์ภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ ความอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยมและทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีหรือ ความเชื่อทางศาสนา (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2530)
- 7.2 วัฒนธรรม หมายถึง ความดีอันจะก่อให้เกิดความงอกงามที่เป็นระเบียบเรียบร้อย วัฒนธรรมสามารถแสดงออกมาโดยผ่านทาง ดนตรี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การละครและภาพยนตร์ แม้บางครั้งอาจมีผู้กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ เรื่องที่ว่าด้วย การบริโภคและสินค้าบริโภค เช่น วัฒนธรรมระดับสูง วัฒนธรรมระดับต่ำ วัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือวัฒนธรรมนิยม เป็นต้น แต่นักมานุษยวิทยาโดยทั่วไปกล่าวถึงวัฒนธรรมว่า มิได้เป็นเพียงสินค้าบริโภค แต่หมายรวมถึง กระบวนการในการผลิตสินค้าและการให้ความหมายแก่สินค้านั้นๆ ด้วย ทั้งยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวการปฏิบัติที่ทำให้วัตถุ และกระบวนการผลิตหลอมรวมอยู่ด้วยกัน ในสายตาของนักมานุษยวิทยาจึงรวมไปถึงเทคโนโลยี ศิลปะ วิทยาศาสตร์รวมทั้งระบบศีลธรรม
- 7.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงความรู้ ความคิด ความเชื่อที่ท้องถิ่นได้สั่งสม และ สืบทอดต่อกันมา ซึ่งเรียนรู้มาจาก ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน หรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ อันเป็นศักยภาพหรือความสามารถ วิธีการ เครื่องมือเพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหาของการดำรงชีวิตให้มีความสงบสุขของบุคคลในท้องถิ่นให้อยู่รอด

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 8.1 ได้ชุมชนต้นแบบทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 8.2 เป็นแนวทางในการปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนต้นแบบในด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 8.3 ทำให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกในการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์

10. ทฤษฎี สมมุติฐาน หรือกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมหรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีชีวิตในชนบท

11. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

- 11.1 รวบรวมข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง สืบค้นและกำหนดพื้นที่
- 11.2 ศึกษาวิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาและสร้างจิตสำนึก
- 11.3 การเขียนรายงานวิจัย